

Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu

Fuat Torun

Ülkemizde boşanma oranları her geçen gün artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2009 yılında 591.742 evlenmeye karşın 114.162 boşanma gerçekleşmiştir.[1] Boşanma süreci eşler ve çocuklar üzerinde önemli derecede sosyal ve psikolojik etkiler meydana getirmektedir.[2] Boşanmayla ilişkili ya da ilişkisiz birçok aile içi şiddet olayıyla karşılaşılmakta ve sorunlar doğru analiz edilmediğinden birçok dram göz ardı edilmekte gün yüzüne çıkmamaktadır. Ebeveyn Yabancılaştırma Sendromu (EYS-Parental Alienation Syndrome) olarak literatürde bildirilen durum ise son çeyrek yüzyılda araştırmacılar tarafından ortaya atılmış ve klinik özellikleri ve sonuçları tanımlanmıştır. Günümüzde kimi boşanma davalarından hemen sonra başlayan EYS sürecinde, ebeveyle birini yabancılaştırıcı rolüne bürünerek çocuğu diğer ebeveynine karşı kıskırtmaya yabancılaştırmaya ve kullanmayabaşlar. Bu durum çocukları ciddi bir duygusal tacize maruz bırakır ve çocuklarda diğer ebeveynin imajının yok edilmesinden depresyona, travma sonrası stres bozukluğuna (TSSB) ve birçok ruhsal rahatsızlığa neden olabilir. Durum daha da kötüleşerek diğer ebeveynine karşı açılan cinsel istismar davalarına dönüşebilmektedir.[3]Boşanma davalarında velayetle ilgili olarak ya da velayetten bağımsız olarak mahkemeler Adli Tıp Kurumu ya da alandaki psikiyatristlerden görüş istemekte bu konu ile ilgili yeterince farkındalık olmadığı içinde yanlış tanı ve raporlar sonucunda diğer ebeveynin mağduriyetine neden olabilmektedir. Yanlış raporlamanın ana nedenlerinden birisi de çocuğu muayeneye yabancılaştıran ebeveynin getirmesi, hedefteki ebeveynin ise başlangıçta suçlu imiş gibi algılatılmasıdır.[4]

EYS'ye DSM-IV'de yer verilmemiş olması ve bu sendromun farklı adlarla tanımlanması nedeni ile alanda çalışan ruh sağlığı profesyonelleri, bilirkişi olarak görev yapan adli tıp uzmanları ve yargıç ve savcılar tarafından yeterince tanınmamaktadır. EYS ile ilgili yurtdışı yayınlar giderek artmakta bu sayede hukuk ve tıp çevrelerinde EYS ile ilgili farkındalık oluşmaktadır. Bununla birlikte ebeveyn

özellikle mağdur olan çocuklar açısından büyük önem taşımaktadır. Çünkü velayet davalarında yanlış kararlar verilmesi sonucunda çocuklar uzun süreli bir beyin yıkama süreci ile karşı karşıya kalmakta ve yaşamlarının ileriki dönemlerinde bu çocuklar ciddi ruhsal sorunlar geliştirebilmektedir. Hedefteki ebeveyn açısından bakıldığında ise, maddi ve manevi sorunlarla uğraşmakta ve bazen de haksız bir şekilde ceza almaktadırlar. Bu konuda çalışanların EYS konusunda gelişecek duyarlılıkları sayesinde ailelere ve hukuk sistemine doğru yönlendirmeler yapılarak toplumsal sorumlulukları yerine getirmiş olacaktır. Yapılacak çalışmalarda, bu tanının geçerliliğini ve güvenilirliği konusundaki tartışmaların daha sağlıklı yürütülmesini sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

1. Türkiye İstatistik Kurumu. Evlenme ve Boşanma İstatistikleri 2009. Ankara, Türkiye İstatistik Kurumu, 2010.
2. Öngider N. Anksiyete düzeyleri açısından boşanmış ve evli anneler ile çocuklarının incelenmesi. *Nöropsikiyatri Arşivi* 2011; 48:66-70.
3. Torun F. Bir olgu üzerinden ebeveyn yabancılaştırma sendromu. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2011; 12:167-168.
4. Gardner RA. Differentiating between parental alienation syndrome and bona fide abuse neglect. *Am J Fam Ther* 1999; 27:97-107.
5. Wallerstein JS, Blakeslee S. *Second Chances: Men, Women and Children a Decade after Divorce*. New York, Ticknor and Fields, 1989.
6. Reich W. *Character Analysis*, 3rd ed. New York, Farrar, Straus & Giroux, 1949.
7. Clawar SS, Rivlin BV. *Children Held Hostage: Dealing with Programmed and Brainwashed Children*. Chicago, American Bar Association, 1991.
8. Gardner RA. *The Parental Alienation Syndrome: A Guide for Mental Health and Legal Professionals*. Cresskill, NJ, Creative Therapeutics, 1998.
9. Sauber SR. PAS as a family tragedy: roles of family members, professionals, and the justice system. In *The International Handbook of Parental Alienation Syndrome: Conceptual, Clinical and Legal Considerations* (Eds RA Gardner, SR Sauber, D Lorandos):12-33. Springfield, IL, Charles C. Thomas, 2006.
10. Wallerstein J, Kelly JB. The effects of parental divorce: Experiences of the child in later latency. *Am J Orthopsychiatry* 1976; 46:256-269.
11. Wallerstein JS, Kelly JB. *Surviving the Breakup: How Children and Parents Cope with Divorce*. New York, Basic Books, 1980.
12. Baker JL. The long-term effects of parental alienation on adult children: A qualitative study. *Am J Fam Ther* 2005; 33:289-302.
13. Gardner RA. Parental alienation syndrome vs. parental alienation: Which diagnosis should evaluators use in child-custody disputes? *Am J Fam Ther* 2002; 30:93-115.
14. Johnston JR. Parental alignments and rejection: An empirical study of alienation in children of divorce. *J Am Acad Psychiatry Law* 2003; 31:158-170.
15. Johnston JR, Walters MG, Olesen NW. Is it alienating parenting, role reversal or child abuse? An empirical study of children's rejection of a parent in child custody disputes. *Journal of Emotional Abuse* 2005; 5:191-218.

Kaynaklar

16. Bow JN, Gold JW, Flens JR. Examining parental alienation in child custody cases. A survey of mental health and legal professionals. *J Am Acad Psychiatry Law* 2009; 37:127-145.
17. Gardner RA. Recent trends in divorce and custody litigation. *Academy Forum* 1985; 29(2):3-7.
18. Cantwell B. Parental alienation: how to understand and address parental alienation resulting from acrimonious divorce or separation. *Journal of Social Work* 2009; 3:365-366.
19. Gardner RA. The three levels of parental alienation syndrome: Differential diagnosis and management. *Am J Forensic Psychiatry* 2004; 25:41-76.
20. Farkas MM. An introduction to parental alienation syndrome. *J Psychosoc Nurs Ment Health Serv* 2011; 49:20-26.
21. Baker JL. *Adult Children of Parental Alienation Syndrome: Breaking the Ties that Bind*. New York, Norton, 2007.
22. Warshak RA. *Divorce Poison: How to Protect Your Family from Bad-Mouthing and Brainwashing*. New York, Harper, 2010.
23. Bone JM, Walsh MR. Parental alienation syndrome: How to detect it and what to do about it. *The Florida Bar Journal* 1999; 73:44-48.
24. Andre K. Parent alienation syndrome. *Annals of the American Psychotherapy Association* 2004; 7:7-11.
25. Gardner RA. Future predictions on the fate of PAS children: What hath alienators wrought? In *The International Handbook of Parental Alienation Syndrome: Conceptual, Clinical and Legal Considerations* (Eds RA Gardner, SR Sauber, D Loran-dos):179-194. Springfield, IL, Charles C. Thomas, 2006.
26. Gardner RA. Denial of the Parental Alienation Syndrome (PAS) also harms women. *Am J Fam Ther* 2002; 30:191-202.
27. Kelly JB, Johnston JR. The alienated child. A reformulation of parental alienation syndrome. *Fam Court Rev* 2001; 39:249-266.
28. Rand DC. The spectrum of parental alienation syndrome (part I). *Am J Forensic Psychol* 1997; 15(3):23-51.
29. Johnston J, Gans WM, Friedlander S. Alienated children and divorce: Therapeutic work with alienated children and their families. *Fam Court Rev* 2001; 39:316-333.
30. Ziropiannis L. Evidentiary issues with parental alienation syndrome. *Fam Court Rev* 2001; 39:334-343.
31. Faller KC. The parental alienation syndrome: What is it and what data to support it? *Child Maltreat* 1998; 3:100-115.
32. Williams RJ. Alienated children and divorce: Should judges close the gate on PAS and PA? *Fam Court Rev* 2001; 39:267-281.
33. Sullivan MJ, Kelly JB. Legal and psychological management of cases with an alienated child. *Fam Court Rev* 2001; 39:299-315.
34. Roseby V, Johnston JR. Children of Armageddon: Common developmental threats in high-conflict divorcing families. *Child Adolesc Psychiatr Clin N Am* 1998; 7:295-309.
35. Johnston JR, Kelly JB. Rejoinder to Gardner's "Commentary on Kelly and Johnston's the alienated child: a reformulation of parental alienation syndrome". *Fam Court Rev* 2004; 42:622-628
36. Warshak RA. Current controversies regarding parental alienation syndrome. *Am J Forensic Psychol* 2001; 19:29-59.
37. Kelly JB. Children's adjustment in conflicted marriage and divorce: a decade review of

Kaynaklar

- research. *J Child Adolesc Psychiatry* 2000; 39:963-973.
38. Warshak RA, Santrock JW. The impact of divorce in father-custody and mother-custody homes: The child's perspective. *New Dir Child Adolesc Dev* 1983; 19:29-46.
 39. Rosen R. Some crucial issues concerning children of divorce. *J Divorce* 1979; 3:19-25.
 40. Lewis JM, Beavers WR, Gosett JT, Phillips VA. *No Single Thread. Psychological Health in Family System*. New York, Bruner/Mazel, 1976.
 41. Gardner RA. Recommendations for dealing with parents who induce a parental alienation syndrome in their children. *J Divorce Remarriage* 1998; 28:1-23.
 42. Gardner RA. *The Parental Alienation Syndrome and the Differentiation Between Fabricated and Genuine Child Sex Abuse*. Cresskill, NJ, Creative Therapeutics, 1987.
 43. Gardner RA. Does DSM-IV have equivalents for the Parental Alienation Syndrome diagnosis. *Am J Fam Ther* 2003; 31:1-21.
 44. Johnston JR, Campbell LE. *Impasses of Divorce: The Dynamics and Resolution of Family Conflict*. New York, Free Press, 1988.
 45. Johnston JR, Roseby V. *In the Name of the Child. A Developmental Approach to Understand and Helping Children of Conflicted and Violent Divorce*. New York, Free Press, 1997.
 46. Rueda CA. An inter-rater reliability study of parental alienation syndrome. *Am J Fam Ther* 2004; 32:391-403.
 47. Johnston JR. Children of divorce who refuse visitation. In *Non-residential Parenting; New Vistas in Family Living* (Eds. C Depner, JH Bray):109-135. Newbury, Sage Focus, 1993.
 48. Kopetski LM. Identifying cases of parental alienation syndrome-Part I. *Colo Lawyer* 1998; 27(2):65-68.
 49. Kopetski LM. Identifying cases of parental alienation syndrome-Part II. *Colo Lawyer* 1998; 27(3):61-64.
 50. Gardner RA. Commentary on Kelly and Johnston's "The alienated child: A reformulation of parental alienation syndrome". *Fam Court Rev* 2004; 42:, 611-621.
 51. Doğanavşargil Ö, Eryılmaz M, Cinemre B, Metin Ö. Türkiye'de paylaşılmış psikotik bozukluk (Folie à Deux). *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 2009; 1:215-228.
 52. Duvar H, Şengül C, Herken H. Aripiprazole in delusional disorder. *European Journal of General Medicine* 2010; 7:433-435.